

CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG TỚI TRÁCH NHIỆM TRẢ NỢ CỦA CHỦ THẺ TÍN DỤNG TẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 26/11/2015
Ngày nhận lại: 23/02/2016
Ngày duyệt đăng: 10/9/2016
Mã số: 9-16-54

Trịnh Hoàng Nam ()*
Trần Hồng Hà (**)

Tóm tắt: Nghiên cứu nhằm xác định các nhân tố tác động tới trách nhiệm trả nợ của chủ thẻ tín dụng (TTD) tại Việt Nam, từ đó đưa ra các khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động kinh doanh TTD tại Việt Nam. Trong nghiên cứu này, trách nhiệm trả nợ được tổ hợp từ hai tiêu chí số tiền thanh toán và thời gian thanh toán so với số tiền nợ và thời hạn phải trả. Với bộ số liệu gồm 1656 TTD do các ngân hàng trong nước phát hành, kết quả nghiên cứu cho thấy, trách nhiệm trả nợ của chủ TTD Việt Nam chịu tác động của các nhân tố về nhân khẩu học, hành vi sử dụng, khả năng trả nợ và vai trò của ngân hàng.

Từ khóa: Thẻ tín dụng, trách nhiệm thanh toán nợ, hành vi thanh toán nợ.

Giới thiệu

Trong vài năm trở lại đây, các ngân hàng Việt Nam chú trọng mở rộng hình thức thanh toán không dùng tiền mặt thông qua hoạt động phát hành và thanh toán thẻ trên phạm vi toàn quốc. Dịch vụ thẻ ngân hàng trong thời gian vừa qua không ngừng tăng trưởng về nhiều mặt như số lượng chủ thẻ, số lượng thẻ phát hành, doanh số sử dụng thẻ, số lượng máy ATM, số lượng thiết bị thanh toán thẻ, số điểm chấp nhận thanh toán thẻ... Bên cạnh các loại sản phẩm thẻ ghi nợ truyền thống (thanh toán trước, sử dụng sau), sản phẩm TTD (sử dụng trước, thanh toán sau) cũng được các ngân hàng từng bước phát hành ra thị trường. Tính đến thời điểm 31/12/2014, trong số 80 triệu thẻ ngân hàng đang lưu hành trên thị trường, các ngân hàng thương mại Việt đã phát hành được hơn 3 triệu TTD (tương đương 2,75% tổng số thẻ các loại), tăng khoảng 1,3 triệu thẻ (tương đương 45%) so với cuối năm 2013. Doanh số sử dụng TTD trong năm 2014 đạt khoảng 41 nghìn tỷ đồng, tăng hơn 10 nghìn tỷ đồng (tương đương 33%) so

với năm 2013. Tuy nhiên, con số này vẫn rất khiêm tốn nếu so sánh với tổng doanh số sử dụng thẻ các loại trong năm 2014 (1,3 triệu tỷ đồng) (Hội thẻ ngân hàng Việt Nam, 2015).

Theo số liệu thẻ năm 2014, trong số hơn 3 triệu TTD đang lưu hành trên thị trường, chỉ khoảng 1 triệu thẻ là có doanh số sử dụng trong năm 2014 với tổng dư nợ tính đến thời điểm 31/12/2014 xấp xỉ 11,8 nghìn tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 4.8% so với tổng dư nợ tín dụng tiêu dùng toàn thị trường (244,6 nghìn tỷ đồng). Một bộ phận TTD mặc dù không phát sinh doanh số trong năm 2014 nhưng vẫn đang được chủ thẻ thực hiện nghĩa vụ thanh toán đầy đủ và đúng hạn theo yêu cầu của ngân hàng cho các khoản nợ phát sinh trong năm 2013. Phần còn lại trong số 2 triệu TTD không phát sinh doanh số đang ở tình trạng nợ quá hạn, một số đã chuyển sang nợ xấu, ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của ngân hàng (Hội Thẻ ngân hàng Việt Nam, 2015). Hậu quả là một số ngân hàng Việt Nam có nợ xấu TTD trên 40% tổng dư nợ đang hạn chế phát hành TTD cho khách